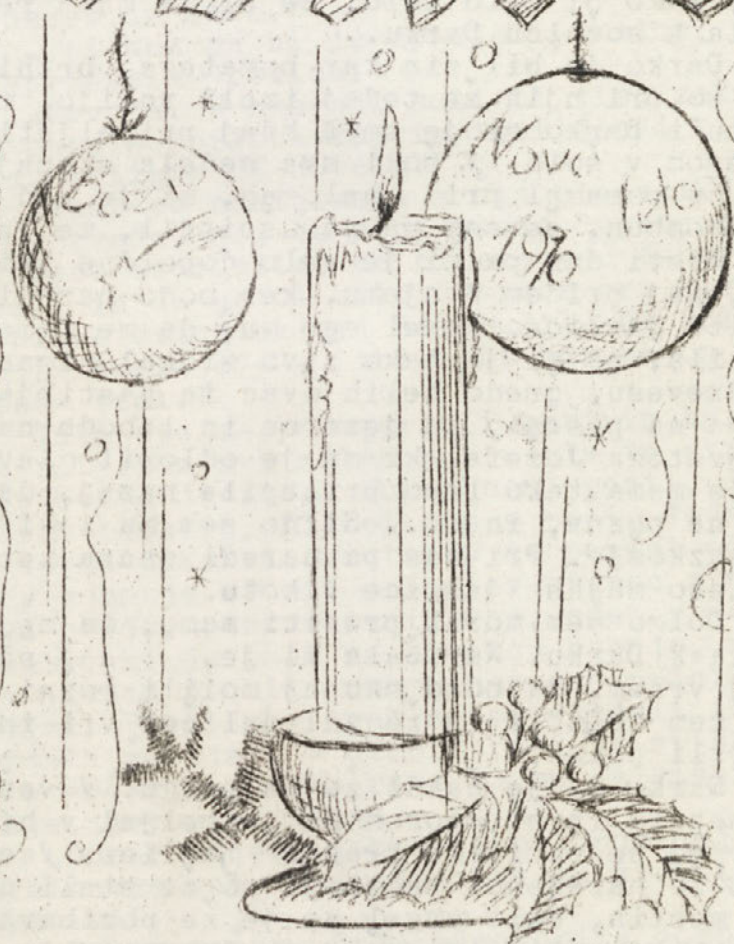

iskre

VIPAVA 1969 letnik II št. 2

LACEN SEM BIL - - -

Hočil sem v prvi ali drugi razred, ne vem več natančno. Z drobnimi koraki sem hitel iz šole. Tisical sem roke v zepe in v noge me je zeblo. Sren na snegu je držal in pod podplati glasno škripal. Šel sem kar povprek čez zamrzli potok. Niti na ledu se tisti dan nisem dolgo pomudil. Premisljeval sem, kako bi bilo lepo, če bi me mama res pustila k sosolcu Darku.

Darko je bil sin kar bogatega obrtnika, saj so pri njih že tedaj imeli radio, motor, pa tudi Darko se je smel kdaj pripeljati s kolesom v solo. V soli sva sedela skupaj. Če sem mu pomagal pri nalogah, mi je rad obljudil bombon, če sem ga pa ušcipnil, me je zatožil.

Tisti dan pa mi je celo dopoldne prgovarjal, naj pridem k njemu, ker bodo naredili cudovite jaslice. Rekel sem mu, da me mama ne bo pustila, pa mi je tako živo slikal pisane lucke na drevesu, čredo belih ovac in pastirja, ki piska na piščal, in jezerce in labode na njem in svetega Jozefa, ki mu je odlomil glavo, pa jo je mama tako lepo prilepila nazaj, da se prav nič ne pozna, in Silno sem mu zavidal takoj razkosje. Pri nas pa naredi stara teta vsako leto majhne jaslice v kotu.

Dolgo sem moral prositi mamo, da me je pustila k Darku. Naročala mi je, naj se čimprej vrnem, da bomo skupaj molili rožni venec. Vse sem obljubil in že zdirjal čez vrt in čez zamrzli potok.

Darko me je čakal že na pragu. V veži sva se sezula in s ponosom me je peljal v hiso, kjer so se sonirile krasne jaslice. Vse je bilo že naredjeno: pastirci so že stali na svojih mestih, celo angel se je že pozibaval na najlonski niti, le lucke na drevescu in v votlini se nišo gorele. Te bodo prizgali sele v mraku. Z očmi sem poziral pisane bombone na bogato obloženem božičnem drevescu.

Ob prvem mraku sva zlezla na peč. Prišla

je Darkova mama in njegova mlajša sestra. Spravevala je mamc, zakaj je Jezuscek v jaslicah, če se nič ne zobe in če nič ne joka, ker leži na trdi slami. In mamica je hčerki lepo razlagala:

„Marija in Jožer sta iškala po celem mestu prenočišča in Betlehemčani, so ju podili: 'Izčinita berača, ki nimata s čim plačati, takih gostov ne maramo!' Ker v mestu nista mogla dobiti prenočišča, sta šla na gmajno in prenočevala v revni stalici. Tam je prisel Jezuscek na svet.”

„Pri nas pa bi ju sprejeli, kajne, mamica? je sprsevala deklica.

„Seveda. V zgornji sobi bi jima zakurila in posteljo pripravila in tudi jesti bi jima dala, kolikor bi hotela.”

„Tudi če nebi imela s čim plačati?”

„Seveda, saj če nebi imela denarja, bi nam pa šreco izprosila, da bi ata več denarja zagluzil in da ne bi bilo nesreče pri hiši. In če bi se Jezuscek pri nas rodil, bi dala plenice in toplo odejo, potem bi nas pa on vse v nebesa vzel.”

Tako sta se pogovarjali mati in hči. Midva z Darkom sva molče poslušala in strmela v čudovite jaslice. Komaj sem opazil, da se je že stemnilo. Zlezel sem s peči. Tedaj pa je nekdo potrkal, vrata so se počasi odprla in v sobo je stopil sologlav starec z dolgo sivo brado, razkustranih las, odet v star povrsnik, ki je imel na komolcu cvetje, na starih hlačah je bilo mnogo nerodno prisitih zaplet. Prsti na nogah so mu gledali iz raztrganih čevljev. V otrpli roki je stiskal debelo grčavko, preko rame pa mu je viselo znamenje njegovega stanu – malha.

„Dober večer, dobra gospa! Bog daj srečo in zdravja vam, vaši družini in živini,” je pozdravil.

„Dober večer,” je odgovorila gospa in se namrčnila.

„Ali bi lahko pri vas prenočil, gospa? Mraz je zunaj in tema.”

„Jaz vas nimam kam dati. Pojdite kam dru-

gam!"

"Prosim vas, v božjem imenu vas prosim; vsaj v hlevu bi prenočil in Bog bi vam plačal. Pa kosček kruha prosim za božji lon. Prosim, dobra gospa..."

"Jaz vam nimam kaj dati," je skoraj zavpil in "dobra gospa", "res ne, tudi mi nismo se večerjali in revni smo... Pojdite naprej, vas bodo že kje prenočili."

Starec je pomolcal, se ozrl po hiši. Njegov pogled se je ustavil na jaslicah, na bogato obloženem drevescu in na zarecih lučkah. Prijel je za kljuko, se vzravnaval in se še enkrat ozrl. Ledeni kristalčki na njegovi bradi, brkih in laseh so se zalesketali v tišoč barvah, še bolj pa so se zalesketale njegove oči. Počasi se je okrenil, odprl vrata in stopil v noč.

Tesno mi je bilo pri srcu in hitel sem obuvati čevlje. Mimogrede sem slišal dekletce, ki je sprasevalo mamo, zakaj ni vzela beraca cez noč.

"Da mi bo uši raztrosil po hiši, ne?"

"Pa ne bo zdaj zmrznil zunaj?"

"Ne bo, ne. Je take vrste. Pa tudi če bi, bi ne bilo nobene škode. Saj je itak vsemu svetu v nadlego."

Samo se lahko noč sem rekel in stopil na belo poljano. Zagledal sem starca, ki je počasi stopal po izhojeni gazi, se ustavil, obrnil, visoko dvignil palico, potem pa se naslonil nanjo. Strah me je bilo. A sem vendar stopil k njemu.

"Stric, pojdite k nam!" sem rekel. On pa ni nič odgovoril, samo za menoj je stopal.

Doma je stara teta ravno dokončala jaslice in s pobožno kretnjo prizgala dusico in nekaj casa molce strmela v plamenček. Mama je starcu prinesla kruha in toplega mleka. Po rožnem vencu je teta nagnetla slamnjaco z novim koruznim slacjem.

S peci sem ga gledal, kako je odložil palico in malho poleg sebe na tla, slekel povr-

nik, se pokrižal in zavi v odejo. V moji
troski slavicí pa so se prepletale razne mi-
li in v sanjah so se mi prikazovali Jozef,
Marija, skopi Betlehemčani, Darkova mama,
borac ...

- JoB¹ -

O BOŽIČU

Sneg bo pobelil vsa polja, vrtove,
pobelil prelepe planinske svetove,
prenovil bo zemljo in dal ji nov svit.

To noč bo prekrasna, prelepa in jasna,
ko luč se na nebu bo prikazala,
ko zvezda ha pot se bo zopet podala.

Takrat bo rojeno v štalici
Dete preljubu na slamici.
Ko dan se zasvetil bo nov,
prislo ga castit bo mnogo rodov.

- žalu -

I S K R E
V A M
Ž E L I J O
V E S E L
B O Ž I Č
S R E Č N O
N O V O
L E T O

KDO JE KRIV?

Sredi junija je bilo. Tekli so zadnji šolski dnevi, čas zadnjih naporov, upov in strahu - najlepši čas.

Po končanem pouku smo sedli na deske za za šolo in se pogovarjali. Bilo je zelo živahno. Eni so dražili tiste, ki so navdušeno govorili o svojih nacrth, drugi so tožili o sprejemnih pith.

Bine me je udaril po rami:

„a, pa smo se resili!“

Bine, moram reči - bila sva dobra prijatelja. Skupaj sva uganjala vse otročarije, ki jih premore povprečen osmošolec. Sem spajda pretep, ljubezenska pisma, izživanje učiteljev, rum in cigarete na končnem izletu, ko se zreli osemletkarji hvalijo s svojo moztatostjo. Bine je bil dober poba. Doma so ga strogo drzali. Oče je bil neizproslen. Kadarkoli sem prišel k njim, je kdo od otrok jokao. Stari je imel dobro službo, a učil otroke skromno živeti.

Tistikrat sva z Binetom zidala gradove v oblake. On je sanjal o strojnem inženirju delal razne sklepe, za katere sem vedel, da jih ne bo drzal.

Tudi med dekleti je bilo živahno. Učiteljice, vzgojiteljice in kaj vem, kaj se vse so zelele postati. Vse so kar žarele od lepih želja. Vera bo sla na ekonomsko, Irena na administrativno. Da, Irena, sirota!

O lepi nacrth, lepi junijski dnevi - malo komu ste se uresničili! Robožne želje, trdni sklepi - kot veter ste izginili. Ostal je le prijeten duh, spomin na tiste dni.

Poleti sem bil na Reki. Marsikaj vidis na smrdljivih reških ulicah, zato te ne sme presenetiti ne čudno srečanje, ne spremembe.

Zasel sem v kot proti reskemu gledališču. Tu je zame najbolj zoprn del Reke. Ne odtehtajo ga niti smrdljive koče na bregu za mestom. Gledališče - ogledalo kulture,

popisano s kredo, založeno s smetmi. Ta prostor je razmeroma zapuščen, zato si sprehajalec dobro ogleda vsak ga tujca.

Že sem se nameril proti umazani Rečini, kar mi pride nasproti dekle v belem plascu. Bila je moja nekdanja sosolka Irena. Čeprav je s sklonjeno glavo zamišljeno stopala po razgretem tlaku, sem jo takoj spoznal. Pozdravil sem, vesel nenadnega srečanja. Podala mi je roko in zardela. Zanimivo!

„Kako gre?“

„Hvala, dobro. Študiram še vedno. In ti?“ sem jo vprašal.

„Jaz? Ah no, kaj! Že drugič ponavljam razred.“

Pod trsatskimi stopnjicami sva pila limonado in se pogovarjala o vremenu in stvareh, ki naju prav gotovo niso zanimala. Oba sva bila v zadregi. Takrat nisem vedel, zakaj.

Lani pozimi sem se vračal z vlakom iz Ljubljane. V kupeju je bilo toplo. Vzel sem časopis, a bral nisem. Strmel sem v zasnežena polja, ki so hitela mimo mene. V srce mi je kanila srenka kaplja. Čudno, vedno, ko se vozim z vlakom, sem potrta.

Nenadoma so se vrata hrupno odprla. V kupe je stopil neznanec. Izpod kučme so mu strleli črni lasje.

„Zdravo, fant!“ me je udaril prišlec po rami in mi segel v roko. Nisem ga takoj spoznal. Rdeče, črnoobrobljene oči, izpit obraz, te poteze...

„Ah, Bine, ti si!“ Veselo sem segel nekdanjemu sosolcu v roko. „No, kako gre?“

Prehitro je drvel vlak, midva pa sva si imela toliko povedati. V postajni restavraciji sva ob toplemčaju nadaljevala pogovor. Bine se je čudno spremenil, odkar sem ga zadnjic videl.

„Glej, stari mi je umrl,“ je začel. „Prav posebno ga nisem ljubil, a me je vsaj k redu nevaljal. Ko je lezal na parah, sem bil vesel, da ne bo več vpitja v hiši. Sedaj pa ... nikogar ne briga, kaj delam, koliko zapravim.“

Mati? Pha, ljubimka s postajnim načelnikom. Na stara leta se ji je, koklji, pamet skisala. Obesil sem solo na klin. Mati mi daje denar, jaz pa pa pozenen, kakor pac pride."

Potem sva utihnila in vrtela vsak svoj kozarec. Cigareta je ugasnila. Hotel sem obrniti pogovor, prežalosten je postajal. Spomnila sva se na lepa osnovnosolska leta, na sosolce in sósolke.

"Ti, polèti sem videl v Reki Ireno. Že dve leti ponavljja isti razred. Čudno, da njej ne gre učenje, ko je bila vendar med najboljsimi."

"A, njo si videl? Ha, ha...;" se je zarezal Bine. "Ne ves, kako je z njo? No, malo mi je podobna. Verjetno ji stipendija ni zadostovala. Kak tisočak ujame takole v večernih urah. Na Reki je mnogo kljentov, prijetno dekle..."

Burja je brila in mi metala v obraz snežinke, ko sem korakal domov. Pred očmi pa se mi je vrtel reski Montmartre in Moulin rouge, izpit fantovski obraz, črnj lasje, ki strlijo izpod kucme in bel plašč. A kaj, to je kmalu izginilo, dolgo pa je ostalo v srcu vprašanje, kdo je kriv, da je obraz izpit, da tava po reskih ulicah v bel plašč ocrnjeno dekle.

- ami

Mihova mati

Ko gva čla nekoga materje v cerkev, sva pri krizu ob vodi prehitela žensko, ki jo je kar krepko rečala po poti. „To je Mihova mati,“ je dejala mama. Mihovi so stanovali na drugem koncu vasi. Velika kmetija je bila brez gospodarja, toda posumna vdova je skupaj s sinom vzorno gospodarila. Kmetija je bila kot nekdaš brez dolga.

O mnogih ženah iz naše vasi sem slišal marsikaj slabega, o Mihovki pa ne. Moja mati je o njej zmeraj spostljivo govorila in celo moj oče, ki ni rad govoril o ženskih sednostih, je Mihovko vedno pohvaljal. Končno smo bili v Mihovici se delini soročniki. Zato se mi je kmetija na koncu vasi močno priljubila. Mnogim gospodarinjam smo delali pobalini skrbi, bodisi da smo kradli sadje ali zabutali jaseče - Mihovki bi si ne upal storiti zlega.

Kot ministrant sem dobro poznal vse faro. Ljudi sem razvrstil v verne, pobožnjakarje, hinavce itd. O večini pobožnih ženic sem imel kaj slabo mnenje. Kako bi ga tudi ne imel, saj so se tako smešno priklanjale pred piskavim kinom svetega Antona ali pa zavijale prste v prt na obhajilni mizi. S kakšnim zadoščanjem sem s pateno udaril po tako ovitih prokah.

Mihovka se ni klanjala svetemu Antonu, niti ni poljubljala velikega razpela na pokopališču. Iz nje je vela pristna vera, da se ji ministranti niti na sam veliki petek nismo smejali, ko je poljubljala božjo martro, med tem ko smo se pri tej pobožnosti mnogim do solz nasmejali - na sam veliki petek!

Ko smo tepežkali, je bila Mihova bajta ena najbolj radodarnih. Kako lepo so zaronotali suhi orehi iz gospodinjinega predpasnika in kako so se prilegla jabolka zdravim zobem! Prav čista jabolka, ki sem jih zrodaj jeseni s spoštovanjem in skusnjo gledal cez plot. Tudi ko smo nosili na velikosobotno jutro blagoslovljen ogenj, smo se ministranti

radi pomudili pri Mihoviñ.

Ko sem vstopil v semenisce, sem si pridobil mnoga srca starih devic in vdov. Ali naj mi je bilo to vsiljeno prijateljstvo še tako neprijetno, mi je vendar včasih prinasalo nekaj koristi. Mnogokrat se je po masi zgodilo, da mi je tresoca roka sredi cerkve, vsem na obeh, stisnila v roko bankovec. Mene pa je bilo sram. Zardel sem in se hinavsko zahvalil. Bilo mi je, kot da bi me zalotili pri kraji ali laži.

Na velikonočni ponedeljek me je na stopnicah pred cerkvijo ustavila Mihovka, me poparala, kako mi gre v soli in ali je dobra hrana. Potem mi je stisnila v roko tisočak: „Na, namesto pirha! Pa se me kdaj spomni v molitvi!”

Takrat me ni bilo sram, čeprav se je gnetla mimo naju množica odhajajočih iz cerkve. Le zamislil sem se.

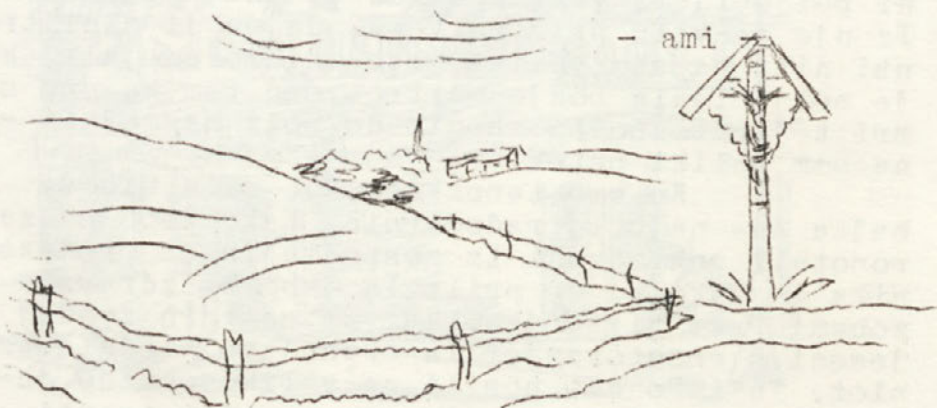
Oni dan pa me je ustavil naš župnik: „Poreb bomo imeli danes.”

Obstal sem. Pričakoval sem, da bo povedal ime kake drage mi osebe.

„Mihovka je umrla. Bog ji daj dobro!”

Da, bila mi je draga oseba. Pri srcu me je stienilo. Obrnil sem se in se zgrozil. Ob misli, da nisem nanjo nikoli niti pomislil, kaj šele, da bi zanjo pomolil.

- ami

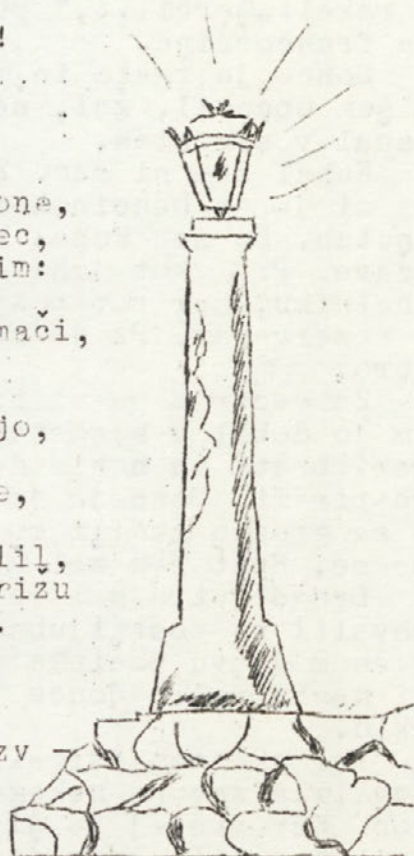
SVETIL BI RAD

Oče,
rad bi bil luč,
ki bi od tebe svoj ogenj dobila
in k Tebi svetila.
Oče, daj da bom luč!

- o -

In ko zasvetim,
me pošlji med milijone,
ki si jim se neznaneč,
da vsem te predstavim:
„Glejte Očeta...”
Pojdem po zemlji domači,
a če boš hotel,
me pošlji sejat
tja v Afriko, v Azijo,
med Indijance,
ali med sobave brate,
da te bom oznanjal
in tvoje dobrote delil,
saj tudi zanje na krizu
svojo kri si prelil.
Vsem bi rad svetil,
Gospod,
vsem kazal pot...

- zv -

ČE ŠTUDENT NA RAJZO GRE...

Prebučilo me je zvončkljanje. Pomel sem si oči in počasi vstal. Voda je bila premalo hladna, da bi me popolnoma prebudila. Hotel sem v cerkev, pa nisem našel vhoda. Izrubil sem se na samostanskem dvorišču; končno sem le našel prava vrata.

Redovniki so že molili brevir. Tudi med maso je poč kupolo odmevalo mrmranje. Masa je bila v latinskini. Ko je bila končana, sem takoj šel na plazo. Ves dan sem se kopal. Za eno

uro sem si iz-nosodil čoln. Precej daleč od obale sem se prevrnil. Spoznal sem, kako "judovito" znam plavati. Popil sem precej vode in ko me ne bi bil resil neki Francoz, bi se bil gotovo utopil; pa se nisem, ampak sem Francozu rekel: „Merci...“, potem pa mi je odpovedala vsa francosčina.

Sonce je zgašlo in me tudi pošteno ožgalo. To sem občutil, zal, šele zvečer, ko sem se vracal v samostan.

Kuhal sem si sam. Zajtrkoval sem dvakrat. Čaj mi je na bencinskem kuhalniku zavrel v treh minutah. Ko sem kuhaj kosilo, pa so nastopile težave. Prej kot juha mi je zavrel benčin v kuhalniku, ker sem pozabil namestiti scitnik na rezerv-čar. Pa je bilo kosilo kljub temu dobro.

Za večerjo pa mi ni bilo treba skrbeti, saj sem jo dobil v samostanu. Jedel sem skupaj s tremi brati in nekim delavcem. Po večerji smo debatirali. Pozneje je prišel še opat in vsi so se grozno čudili mojim nactom. Zaklepetali smo se. Spat sem šel šele ob enajstih.

Drugo jutro sem se prijaznim franciškanom zahvalil za gostoljubnost in jo mahnil naprej. Po enem dnevu počitka sem spet stal na jadranski magistrali. Sonce je komaj vzslo, pa je že peklo.

Pol ure sem dvigal palec. Šele potem so začvilele zavore nekega ficka. Peljal je do Ploče. Kar precej je divjal. Ko pa sva po nekaj minutah videla nesrečo, je postal previdnejši.

Za jadransko magistralo je zaniivo, da ne pelje skozi mesta, ampak najmanj kakšna dva kilometra stran. Do mesta vodi potem odcep.

Šofer mi je ustavil na odcepu za Ploče. V daljavi so se videle pristaniške naprave in dim. Na drugi strani ceste pa so počivale male Baćinjska jezera.

Do Dubrovnika je bilo nekaj več kot sto kilometrov. Nisem čakal dolgo. Kmalu sem sedel v volkswagen, ki ga je vozil star Švīcar. Šel je v Mostar. Obala se je počasi spuščala. Kmalu sva se vozila po nizini, med močvirji. Vse

nekrog je bilo polno prekopov, po katerih so domačini prevazali kurjavo, lovili ribe in nastavljali mreže. Nekatere v daljavi je bilo videti ustje Neretve.

Sofer je ustavil pred podvozom, kjer se odcepi cesta za Mostar. Tam sta že dva stolpala. Ona dva sta kmalu dobila nekega tovarnjaka, meni pa je ustavila volga z rdečo registracijo. Notri sta sedela dva funkcionarja in me izmenoma „intervjuvala“. Volga pa je kolčala. Njen brzinomer se mi je zdel na moč podoben specialnim ruskim voltmetrom, ki jih premore tudi semeniski kabinet. Ustavila sta mi v Neumu, to je v Bosni zlati. Pa nisem bil dolgo v Bosni. Naložila sta me Nemca, mož in žena. Z regarltom smo brželi proti Dubrovniku. Ta voznja je bila ves čas čudovita. Bila je tudi preizkušnja za moje nemščino. Kar clo je.

Nenadoma so se med skalami prikazali dubrovniški stolpi. Avto smo parkirali v novem delu mesta, v stari del motorizacija ne sme. V eni sapi sem se zahvalil prijaznemu soferju in zdirjal čez dvizni most, nad katerim je v lini znan kip svetega Miklavža. Stopel sem po starem delu mesta. Na obeh straneh ulice se kosatijo čudovite palače nekdanjih bogatašev, cerkve, spomeniki....Škoda, da nisem vedel itona tem znamenitostim. Neprestano sem „skljočal“ z aparatom. Ko sem končal orled „pri tleh“, sem se povzpел se na obzidje. Nisem imel mnogo časa za sprehejanje po dva metra širokem obzidju. Ogle dal sem si le lapidarij in trdnjavo. Na vrhu

trdnjave sem naredil zanimiv posnetek: izza topa neke trdnjave sem slikal stari del mesta z obzidjem. Čas za ogled Dubrovnika je potekel. Odsel sem iz mesta romantičnega in trubadurjev. Za slovo sem posledal se v stolp, kjer dva bronasta velikana vsako uro s kiji nabijata po zvonu. Dubrovnik je res čudovit.

Iz mesta do magistrale sem se peljal s troleibusom. Od tega odcepa me je peljal

nek domačin s starim mercedesom. Ko sem izstopil, sem takoj pripravil kuhalniki za "udejstvo". Na kosilo mi ni bilo treba dolgo čakati.

Proti večeru sem po kratkem počitku nadaljeval stopanje. Zapored sem se peljal z dvema tovornjakoma in ko se je stemnilo, sem bil že v Hercegnovem. Tam pa je, kot veste, že Črna gora. Spet je bil za meno lep kos poti. V Hercegnovem so me lepo sprejeli. Malo je manjkalo pa bi bil ob fotografski aparat, ko sem pil oranžado pri nekem albanskem slasticarju.

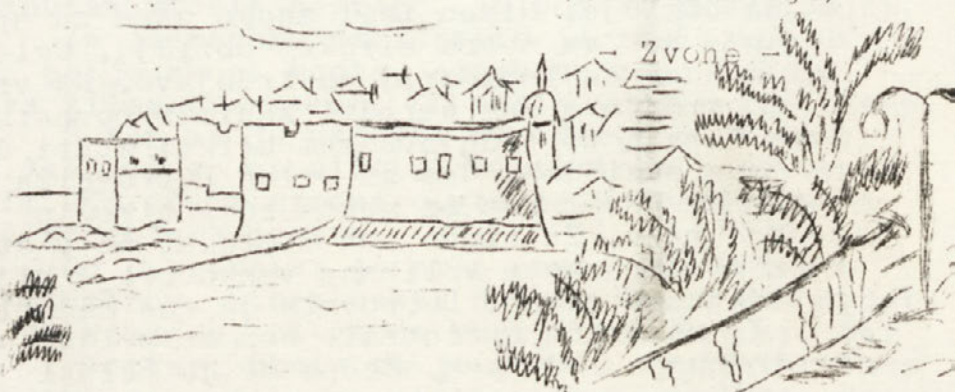
Moral sem iti spat. V roki sem imel naglov doma Poceritniske zveze. Hitro sem ga našel: V domu je bilo pravo rajanje. Fantje in dekleta so se gnetli v majhni sobi in divjali ob gramofonu. Nekaj časa sem ostal, potem mi je sef, ki se je vrnil iz gostilne, pokazal posteljo. Pokril sem se čez glavo in v trenutku zaspal.

Zjutraj me je zbudilo smrčanje. Zbudil sem sefa, plačal in se poslovil. Zajtrka nisem imel časa kuhati, zato sem ga naročil v gostilni, pa sem moral čakati nanj dlje, kot ce bi ga kuhal sam.

Pri zajtrku sem si postavil cilj za ta dan: Danilovgrad.

Povzpel sam se na cesto, sedel na občestni kamen in začel manevre s palcem...

(se nadaljuje)

Vojakovo poznanje

Da te ni
med temi pustimi zidovi
in za bodečo zico,
sem si mislil.
Sinoci sem te klical:
„Razjasni svoj obraz, Gospod!”
Tedad zacutil roko sem
na svoji rami
in glas zacul sem znan.
Spoznal sem Tebe, Oce.
V posledu Tvojem
nasel sem tolazbe in miru.

- 0 -

Zdal no govorja vsak večer
s Teboj se mlad vojak,
ki si zeli moči
za težke dneve in noči,
ki prosi sreče,
ki drugje je ni, kot v Tebi,
Oce...

- zv -

Moj prvi vzpon

Proti koncu alpinističnega tečaja nas
je prazenčila vesela novica. Zvedeli smo, da
bomo za zaključek vsi odsli v Vrata, kjer bomo
preizkusili svoje sposobnosti in znanje, ki smo
si ga pridobili v grafiških stenah. Zadnji dan
smo pripravili šotore in se odpeljali v prele-
no dolino pod starim ocakom Triglavom. Pozno
zvečer smo se zbrali v koči in se kmalu odpra-
vili spat, kajti čakal nas je naporen dan.

Drugo jutro nas je vodja razdelil v skupine
in vsaki določil vodica. Nasa skupina je imela
nalogo preplezati Brojanov raz v Stenarju. Na-

to smo si razdelili kline in vponke ter se s težkimi nahrbtniki odpravili na pot. Naprej je steza vodila skozi star gozd. Kmalu smo prisli do grupe, ki nas je spremljala do vstopa v steno. Toplo sonce nas je tako ogrelo, da smo morali sleči srajce. Ustavili smo se ob vstopu v steno, napolnili čutare z vodo in se pripravljali na plezanje. Ravno ko smo si pripenjali kline in karabine, so se pripodile čez greben črne megle. Vremenska napoved ni bila ravno ugodna in zato smo bili pripravljeni na vse. Zazrl sem se v prelepo dolino Vrat, ko me predramil zvok klina, ki ga je vodje zabijal za prvo varovanje. Prva naveza je že plezala, ko sem se z drhtečimi rokami navezal. Nenadoma sem začutil strah pred to ogromno steno, ki se je dvigala pred menoj. Tovarisa, ki je plezal pred menoj, mi je izginil izpred oči in nekaj hipov kasneje mi je njegov glas velel, na plezam naprej. Odgovoril sem, da sem pripravljen in se začel vzpenjati. Sam nisem vedel, kdaj sem začel sam pri sebi brundati neko pesmico, ki mi je ravno padla na pamet. Kmalu sem stal na stojšču poleg tovarisa. Vpel sem varovalni klin in začel varovati tovariša, ki je plezal za menoj. Po tretjem raztezaju je začelo rahlo deževati iz megle, ki nas je obdajala, da nisim videl deset metrov pred seboj. To presenjenje se je kmalu spremenilo v dež in moral sem obleči vetrovko. Čeprav so bile skale mokre, smo pot nemoteno nadaljevali. Malo

pod vrhom je začelo še snežiti in grmeti. Ker v takem vremenu nismo mogli nadaljevati poti, smo si poiskali zavetje pod nekim previsom in odprli nahrbtnike. Nato smo vsi premraženi čakali, kdaj bo dež prenehal, kajti v takem nismo mogli nadaljevati poti. Čez kakšno pol ure je dež malo prenehal tako, da smo lahko nadaljevali pot. Se kaka dva raztezaja in že smo bili na vrhu. Tu nas je čakal alpinistični krst.

Začeli smo se spuščati. Čepray je dež lil kot iz čaka, smo se razigrano spuščali po potoku, kajti vedeli smo, da nas v dolini čaka topla koča in veseli tovariši.

- Moše -

ZADANJI VZPON

Bilo je lepo jesensko jutro, takó, ki planinca privabi v gore. Megla je se ležala v rebruh nad dolino, kot da skriva neprecenljivo lenoto in se obotavlja, da bi jo odkrila.

Skozi tiho dolino, katere mir je motila le rečica, ki je preko brzic tekla dalje v ravninski svet, je hodil mlad, poštaven fant. Oblečen je bil v pumparice, rdeče dokolenke in gojzarice. Na hrbtu je imel težak nahrbtnik, iz katerega je visela rdeča vrv. Mitro in zamisljeno je stopel po pesku, da se je kremen trl pod odločnimi koraki. Morda ni opazil plahega jelena, ne prebujajoče se narave. Ni se oziral ne na levo, ne na desno. Ob gozdu se je nenadoma ustavil, snel nahrbtnik in se usedel na trhel panj. Morda se je v mislih že vzpenjal po steni, ki jo je mislil danes osvojiti. Nemo je zrl predse in dihal globoko, da se je diha sreminjal v meglico.

V bližini se je zaslišal vrisk, ki ga je predrnil iz premisljevanja. Kmalu je prisel iz nasprotne strani njegov tovaris, ki je bil

enako opremljen kot on. Očitno sta bila domenjena, da se dobita na tem mestu. Ponovno sta zavriskala v prebujajoče se jutro in odšla dalje. Hitro sta hodila po poti, ki ju je vodila mimo melisc in pasnikov, kjer so se pasle prve krave; pokramljala sta s premraženim pastirjem in odšla dalje. Nekaj časa sta se hodila; pod njima je lezalo megleno morje, okoliski vrhovi pa so kot otoki gledali iz njega. Hitrih korakov sta prispela do prvih ceri. Preplasila sta trop gamsov, ki se je pasel med skalami. Čez dobro uro pa sta prispela do stene, ki sta jo hotela preplezati. Megla se je dvignila in nasprotno stran je obsijalo sonce.

Steno sta že večkrat preplezala. Daleč naprej je bila znana kot zelo krsljiva in nevarna. Hitro sta pripravila vse potrebno za vzpon in začela počasila vstrajno premagovati steno. Kamen je bil mrzel in se je krslil, zato sta napredovala zelo počasi. Sele, ko je sonce posijalo, so prijemi postali toplejši, a kaj, ko so tako pogosto ostajali v rokah. Zlovesce je udarjalo kladiivo po klinih, ki se niso in niso hoteli prijeti. Razpoke, v katere sta zabijala klini, so se velikokrat razsirile in od stene se je odkrusilo kamenje. Le s skrajnimi napori sta nadaljevala pot; meter za metrom sta se bližala vrhu. Stena je postajala vedno bolj krsljiva.

Sonce je bilo že nad njima, ko sta preplezala dobro polovico stene. Majhna nepazljivost in zgodila se je nesreča. Prvemu plezalcu se je odkrusila precejšnja skala in ga potegnila za seboj v dolino. V velikem strahu je zavpil: „Padam!“ Soplezalec mrzlično prime za vrv in isce oporo. Toda bilo je prepozno. Izruval se je prvi klin, drugi, tretji... vrv se je napela in potegnila nemocnega soplezalca za seboj v globino. Nekaj trenutkov sta padala mimo stene, nato se je vrv ujela na rogljicek in se sunkovito napela.

Bo vzdržala? Se bo srečno izteklo? Ne! Le nekaj vlaken rdeče vrvi je ostalo na rogljicku. Fant ta ne šta pada!... Še en krik in sum s svežo krvjo skropljenega kamena, ki se je usulo po melišču, potem pa je zavladala grobna tišina..

Sonce se je skrilo, da ne bi videlo žalostnega prizora. Vse naokrog je vladala mrtva tišina, le v daljavi se je oglasal kos in nekaj rdečih vlaken na rogljicu v steni je pričalo o dogodku...

- Marko Golmajer -

Naša kronika

J e s e n s k i i z l e t

V začetku novembra smo šli na izlet. Obiskali smo nekatere znamenitosti našega Krasa in slovenske Istre. Vreme nam ni bilo preveč naklonjeno, „Vremščica“ je namreč imela kapo“, a to ni prav nič zmanjšalo našega veselja razpoloženja.

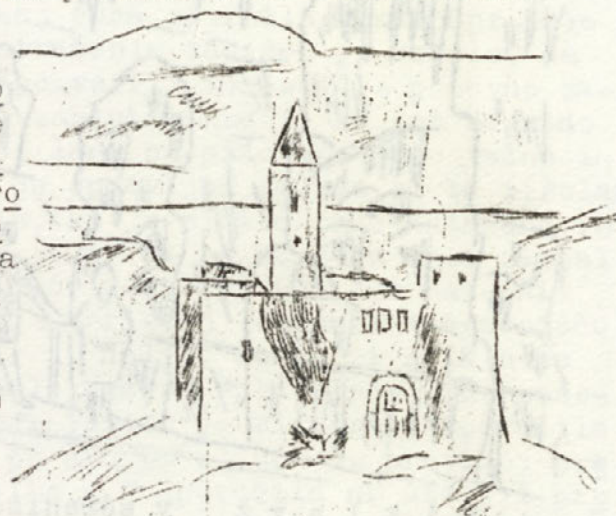
Pot nas je vodila po rebrnicah na Razdrto do Divače. Tam smo zavili na desno proti Lokvi. Spetoma asmo občudovali kraski svet, ki ima prav jeseni svoj poseben čar. Pusta, po večini kamenita tla je prekinjalo grmicevje z zlatorumenim, rjavim, rdečkarčorumenim listjem. Pogled so pozivljali značilni borovci in brinovo grmicevje s svojo cisto zelenostjo.

Kmalu smo dospeli do srednje velike vasi - do Lokve. Obledali smo si njene zanimivosti. Pri cerkvi še vedno stoji tabor, ki so ga sezidali v obrambo proti Turkom l. 1486. Po slogu sega poslopje v začetek renesanse. Iz tabora je nekoč vodil podzemski rov v majhno cerkev. Rov je sedaj zasut. Tisto cerkvico so sezidali l. 1426. templarji, ki so oskrbovali mimoidočo cesto, ki je vodila iz Trsta proti Ljubljani. V zupnišču smo dobili na prvi

pogled čisto navaden kovinski križec s križanino, v resnici je to edinstven križec v Sloveniji, saj je iz 12. stol. - iz dobe romanike. Verjetno je bil prinešen iz Francije. Na njem ni Kristus upodobljen kot trpeči in umirajoči, ampak kot zmago-slavni, na glavi ima kraljevo krono. Nato smo si ogledali še župnijsko cerkev, ki slavi po eni naj-boljših stvaritev slikarja Toneta Kralja. Pomem-bnih je zlasti pet podob - simbol Kristusovega po-slanstva. V prezbiteriju je za oltarjem čez vso steno naslikana zadnja večerja. Na vsaki strani cerkve sta po dve sliki. Na prvi je upodobljen Kristus, ko rešuje izgubljeno ovco - ne iz trnca, ampak iz bodeče žice. Pri tem ovca simbolično pred-stavlja slovenski narod, ki ga Kristus dviga iz vojnih grozot. Druga slika predstavlja Kristusa - usmiljenega samarijana, ki pomaga slovence, ki je padel v nemilost sovražnikov. Mimoidoča levita, ki se ne zmenita za ranjenca, sta naslikana v podobi dveh italijanov. Umetnik je to izrezil z barva-mi njunih oblek, ki predstavljajo italijansko zas-tavo. Na drugi steni na eni sliki sprejema in bla-goslavlja Kristus ponižan in trpeč slovenski na-rod in odbija Italijane, ki mu prinašajo v dar le rod-denar in več, ne pa poniž nęga srca. Četrta slika prikazuje v ozadju vas Lokev, v ospredju polje. Kristus seje seme božje besede, za njim pa hudič v nemški škornjih ljulko.

Iz Lokve smo se odpeljali na Socerb. Z gradu smo si ogledali tržaško predmestje, obširnejši pa zagled nam je zastirala megla. Spustili smo se tudi v bližini ležečo kraško jamo, v kateri naj bi živel sveti Socerb. V Krasi smo se preselili v Istro. Ostavili smo se v Hrastovljah. Ze od daleč smo zagledali še dobro romansko obzidje, iznad katerega je mohl zvonik. V obzidju je romanska cerkev, ki slovijo svojih znamenitih gotskih freskan. Cerkev je bila sezi-cana v 12. stol. in verjetno tudi takrat poslikana. Ponovno jo je poslikal l. 1490. Janez iz Kastva pri Reki. Stene so bile potem večrat prepleskane.

...ske so začeli odkrivati šele leta 1952. Po dolgotrajnem skrbnem delu se je pokazala prava lepota. Znotraj je cerkev, ki ima tri ladje, vsa poslikana od tal do stro-pa. V vsaki cerkvi je upodobljenih nad osemdeset prizo-rov. Na vrhu abside je naslikano Mariji-no kronanje, na stro-pu abside sveta Tro-jica, okrog oltarja apostoli. Na glavni ladji je prikazano stvarjenje sveta, življenje v raju in po izgonu iz raja. Pod temi slikami so upodobljeni očaki, preroki in nekateri svetniki. Na severni steni je upodobljen pohod sv. Treh Kraljev in njih poklonitev Detetu. Spodaj so prizori iz kmečkega življenja. Na ju-žni strani je upodobljen znameniti mrtvaški ples. Pod njim je glagolski napis iz l. 1517. Na obokih stranskih ladij so upodobljeni mesci. Skoraj vse freske so še dobro ohranjene in se odlikujejo po bogastvu barv.

Nato smo se odpeljali mimo Vremsčice, ki je že zgubila kapo - vreme se je namreč izboljšalo - na Pivko, kjer smo si ogledali kregarjeve fre-ske, ki prikazujejo življenje svetega Petra. Umetnik je uporabil moderni ploskoviti slog. V cerkvi je tudi starinski Marijin kip, star okrog 400 let.

Od ogleda nadzemske čarove smo se odpravili k postojnski jami, kjer nas je napis na poslo-pju uprave jame opozoril, da je tu - Immensum ad-antrum adit vs. Tudi naš so jame očarale, kot vsakega, ki zna opazovati lepote božjega stvarstva. Kakšen blišč in sijaj kapnikov in

dru^gih podzemskih čudes se tu odkrije!

Ko smo prišli iz jame, nas je že objemal večerni mrak in polni lepih doživetij, smo odšli domov.

- E. P. -

M i k l a v ž v semenišču

Letos nas je Miklavž skoraj iznenadil, saj je prišel v semenišče kar dva dni prej, kot običajno. Zaradi duhovnih vaj, ki so se začele že naslednji dan, je bil prisiljen, da je spremenil svoj vozni red in malo prej zapustil nebeško kraljestvo.

Tisti dan, zlasti popoldne, se je kar čutilo, da se nekaj pripravlja. Fantje so bili med študijem nemirni in polni pričakovanja delali latin^{ske} naloge, mislili pa čisto nekaj drugega.

Ob petih se je začelo zares. V oboednici, ki je bila premenjena v začasno dvorano, so ugasnile luči in zastor se je dvignil. Najprej je bila na sporedu igra o Egiptovskem Jožefu, ki pa ni najbolj odgovarjala namenu prireditve. Reči pa moram, da je bila odlično izvedena, kar je izzvalo na koncu črno ploskanje "velecejenega" občinstva.

Po prvi točki smo se preselili v kraljestvo teme - v pekel. Okrog Luciferja so hudiči zaplesali svoj vržji ples in vzbujali strah. Vendar to

ni trajalo dolgo. hudiče je čakalo drugo opravilo, da pregledajo uspehe in neuspehe, ki so jih imeli v našem semenišču. Ravno pred razpravo se je pokvarila peklenjska električna centrala in ves pekel je za nekaj časa zagrnila tema. Spretnim in strokovno izobraženim hudičem je uspelo, da so okvaro hitro popravili in luč je ponovno zasvetila. Najbolj zaslužni hudiči so kot nagrado prejeli čebelico, leni pa piko. To jako važno in pomembno službo je opravljal nalašč za to izšolan hudiček Skratolin, ki je službo tako natančno in vestno vršil, da je sr di najhujšega dela zaspal in malo je manjkalo, da ga ni Lucifer nategnil (nategovanja se je verjetno navadil v semenišču).

Prepir bi trajal dalje, če ne bi prišlo po telegrafu sporočilo, da so "plavajoče buče" zase dle sodno palačo". Vendar je šifrirano sporočilo učenik skratolin po drugem ključu le pravilno prebral: "Miklavž prihaja." Sporočila ni utegnil prebrati do konca, ker je od strani padel v nezavest. Ostalo se je zgodilo tudi drugim hudičem. Lucifer ju se je posrečilo prebrati, vendar se je tudi on zgrudil. S tem je bil obisk v peklu končan.

Ko se je zavesa znova odgrnila, smo opiskali ne-beška mojstra in sicer čevljarja Krišpina in nebeškega krojača Gerarda. Oba sta imela polne roke dela, da sta izvršila vsa Miklavževa naročila. Skozi ozko špranjo v nebeškem "podu" sta potem "špegala" na Vipavo, kamor je odhajal Miklavž v spremstvu angelov in peklenjske sodege.

Takrat pa so se na široko odprla vrata in skozi je je zvečano vstopil Miklavž z zborom angelov. S pesmijo nas je pozdravil in nas bogato nagradil za trud; pa tudi hudiči so poredneže pridno mazali z globinom.

S pesmijo nas je Miklavž pozdravil tudi ob odnodu in nas potolažil z obljubo, da bo naslednje leto zopet prišel.

- Jože Stržaj -

N a š i v o j a k i

Ni še tako dolgo, kar smo se poslovili od naših sošolcev - vojakov. Zapeli smo tam pred zornimi in veliko govorili o tem, kako bomo pove-
zani z njimi, ki so v kasarnah.

Ne rečem, gotovo se jim kdo spomni s kakšnim očenašem, vendar se mi zdi, da jim puščamo preveč same. Posebno zdaj, o Božiču, se bo kdo čutil osamljenega. Morda bo o polnoči na straži ce-
petal s premrlimi in prezeblimi nogami v trdem snegu in sam ulog misli na trpečega malčka iz Detlehemske votline. Zato se jim spomnimo mo-
goče takrat, ko bomo stali ob razsvetljenih jaslicah v topli izbi.

Če prejme vojak pismo, je to zanj praznik. Zvone, ki služi rok v Sisku, optimistično čaka po-
šte. Da ne bo razočaran! Sicer se mu pa dobro go-
di. Zvone se znajde!

Po dolgem času, ko smo že dolgo iskali v osmrtnicah njegovo ime, se je oglasil France Novak. V Bitoli šteje dneve. Skrbí za vojaški klub. Tam je tudi Tone Gradišek. Prava slovenska kolonija.

Iz Capljine zre v Neretvo Černe Jože. Ukvarja se z ranocelstvom. Bil je v Banja K Lukí, kmalu po potresu - vtis, ki ga ne bo nikoli pozabil.

Po vsej državi so raztreseni naši sošolci - vojakí. Spoznali bodo domovino, spoznali, ljudi, tudi to je dobro.

O Božiču in Novem letu si sežemo v roke, želimo drug drugemu vse dobro. Vam, ki ste vojaki, ne moremo seči v roko, ker ste daleč. V srcih pa so izkrene želje: želimo vam božjega blagoslova in sreče v novem letu.

in še manjša prošnja: Lepo bi bilo, če bi bile iskre glasilo vseh semeniščnikov, tudi vas, ki ste pri vojaki! Zato vas vablamo k sodelovanju in se priporočamo za kakšen prispevek, saj je vojaško življenje čas zanimivih spoznanj in srečanj.

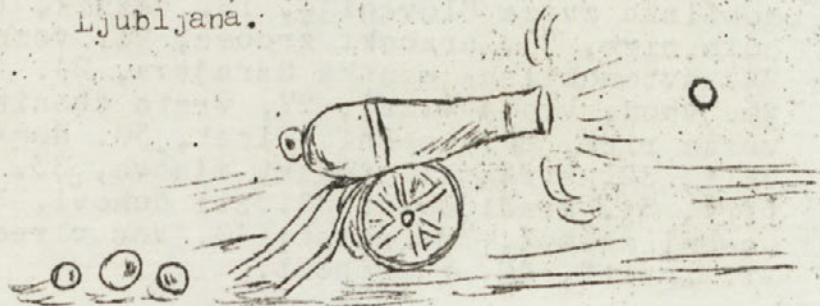
Da se to tudi vojaški, ako kdo oglasil, ob
javljamo njihove naslove:

Blažič Ivan, V. P. 4028/23, ribep, Makedonije
Černe Jože, garnizona ambulanti Čapljina, BiH
Gradišek Tone, V. P. 4519/17, Bitola, mak.
Humar Anton, V. P. 9185/3, Čačak, Srbija
Ipavec Jože, V. P. 4848/25, Bjelovar, hrv.
Jenko Janez, V. P. 65912/17, Titov Veles, mak.
Melink Branko, V. P. 5912/14 - 3, Skopje, mak.
Novak Franc, V. P. 4519/24, Bitola, mak.
Šinkovec Alojz, V. P. 2376, Danilovgrad, C. gora.

Durnik Teodor, V. P. 2367/6, Zrenjanin, Vojvod.
Golob Alojz, V. P. 9650/65, Priština, Kosovo
Jesenovec Janez, V. P. 9650/15, Priština, Kosovo
Kokalj Zvone, V. P. 2901/21, Sisak, Hrvatska
Križiščnik Janez, V. P. 4962/3, Vinkovci, Hrv.
Pestotnik Marjan, V. P. 2202/4, Niš, Srbija
Petrič Janez, V. P. 2724/4, Stip, mak.
Sever Andrej, V. P. 2887/8 VE 16, Zagreb, hrv.
Šavli Gabrijel, V. P. 1159/91 A - VE - 5, Pula
Slibar Miro, V. P. 7077/3, Našice, Hrv.

V ljubljanski Splošni bolnici se že neka
mesecev zdravi drugošolec Tonček Kenda. Leži
in ne more niti pisati. Polje popoldneve mu
pošte skrajšali z razglednico ali pismom.
Naslov:

Tone Kenda, Splošna bolnica - nevrokirurgija
Ljubljana.

Sama je hotela biti Katica, v temi, zato ker je bila žalostna ves sveti večer. Jutri pride mati in ji prinese v papirju kolača. Mati bo upognjena in suha in uboga, oči bodo objokane. Ko bo položila papir na odejo, se bo roka tresla, koščena, zgrbljena, zuljeva roka. In kakor da bi hotela prositi: „Nisem ti mogla prinesiti nič drugega; še to, glej Katica.“. Katica je vedela, kaj je mislila povedati mami: „Še to, glej Katica, sem si izzela iz tega suhega telesa, ki je komaj se kaplja krvi v njem. Zato jej, otrok, kakor uživās sveto hostijo. Materina kri je v tem kruhu...“

~~X~~ankar: Hiša Marije Pomoč./

Križanka

Vodoravno: 1. svetnica, ki goduje v januarju, 11. opojna pijaca, 12. enaka samoglasnika, 13. eden od izraelskih kraljev, 14. Marijina mati, 15. travnik ob vodi, 17. avtomobilska zveza Slovenije, 18. veznik, 19. poln sige, 20. arabski zrebec, 21. veznik, 22. avtomobilska oznaka Sarajeva, 24. stvar, 25. vhod, vrata (lat), 27. vrsta tkanine, 28. vrsta ribe, 29. osebni zaimek, 30. domače živali, 32. stranski produkt mlačve, 33. eden (fr), 34. kradljivec, 36. zli duhovi, 37. osebni zaimek, 38. polet, 40. vse v redu, 41. „gust“, 42. razumnost.

S p o r o č i l o u r e d n i š t v a

Ko gledam pred seboj to številko Isker, mi gre nehot na jok. Se se spomnite tistega lista na oglasni deski - rojstnega lista Isker? Sedaj ga imam v pultu in ga ob posebnih prilikah pogledam in si mislim: „Program, kdo te bo izpeljal?“

Da se ne bodo Iskre sprevrgle v politično ali trgovsko glasilo, poskrbite sami! Iskre naj bi bile literarni list in prilika za slogovne vaje.

Za to številko smo dobili razmeroma precej pesmic. Nekaterim verz dobro teče, a ko preberš, ti ostanejo v spominu le besede - pesem brez vsebine. Pri drugem so posamezni verzi dobri. Popravljati pesem pa je najbolj žalostno opravilo, ki se v najboljšem slučaju ocenjuje: „povprečno“. Zato naj ima pesem nekaj vsebine!

Vsem, ki ste pomagali pri kresanju Isker,
prej lepo hvala.

- Úředišřvo -

I S K R E - glasilo slovenskih malopremič-
nikov v Vipavi; leto II., števil. 2.
20. XII. 1969.

Načelov uradništva: Vipava 149. p. Vipava,
Urejšajo: Alojz Milharčič, Joze Bavec, Joze
Stržaj, Boris Bandelj, Vid Eurlan,
Ludvik Žagar.

Odgovorni svetovalec: Dr. Tone Požar

Matrice: Tone Minar

Likovna oprema: Vlado Jaksetić

Naslovna stran: Dinko Bizjak

Razmnoženo v 150 izvodih

Razmnozila Jože Bavec & Co.